

Családvizsgálat, család-diagnózis

Papp Erika HBM Kenézy Gy Kórház Gyermek- és Ifjúságpszichiátria

Szakterületünkön a definitív diagnózis meghatározásához, a mentális zavar természetének pontosabb ismeretéhez a klinikai kép leírásán túl elengedhetetlenül szükséges az adott család körülmekintő feltérképezése. A család ugyanis az a hely, mely az ember, a fejlődő gyermek személyiségalakulását primer módon, döntően meghatározza.

Rendszerelméleti megközelítésben a családot azon pszichológiai egységnek tekinthetjük, melyben a kölcsönösen egymásra ható családtagok rendszere teremti meg az egyének fejlődésének feltételeit ill. befolyásolja azok mindenkori működését. A fenn álló mentális rendellenesség, tünet ebben az értelmezésben a család működésének zavaraira is utalhat.

A családtérképezés kiemelésre érdemes szempontjai, dimenziói az alábbiak:

A család-struktúrájának körvonalazása. A közösség, a rendszer szerveződésének folyamata, szociokulturális sajátossága, aktuális képe, melyik speciális családi életciklusában kér segítséget a család. Nukleáris család, kiterjedt család genogramja. A több generációs család jellege. Minuchin szerint az elkülönített családi alrendszerek /szülői-, testvéri-alrendszer/ készletét is modellálhatjuk, melyek közötti határok, szimbólikus jelölők jellegét meghatározhatjuk.

A család, elsősorban mint támogató-rendszer Caplan általi *funkcióinak* vizsgálata. Az egyes alap- ill. segítő funkciók / mint pl. a szociális-, egzisztenciális biztonságnyújtás, a családi szocializációs folyamat, a világra vonatkozó információk gyűjtő és terjesztő helye, a kialakuló életfilozófia-, az identitás. A gyakorlati és konkrét segítség forrása, a regenerálódás színtere / betöltöttségének formája. Ezen ismeretek birtokában elvárando az esetlegesen jelenlévő diszfunkciók észrevételezése.

A kapcsolati háló leképezése. A szerepneveknek, a relációknak megfelelő kommunikációs mód, stílus, attitűdök megfigyelése. Az egyes speciális szerepek / házastársi, szülői/ ellátása. Az előforduló szerepek tisztázottsága, szerepzavarok. A határok világossága, átjárhatósága *A kommunikáció* jellege / direkt, indirekt / intenzitása, frekvenciája. A valós egységes kommunikáció hiányában tanácsos az esetlegesen előforduló kommunikációs játszmák felfedése. Néhány kommunikációs mintában /engesztelő, vádló stb./ fontos meglátnunk milyen hatást gyakorol az egyes családtagokra ill. alkalmazójuk milyen személyes szükségletét, érzését rejti el. A testbeszéd valamint a metanyelv ismerete tovább mélyítheti szerzett információinkat.

A milánói iskola alapelveiben kiemelt cirkuláris kérdések alkalmazásával megközelíthetjük az egyes családterápiás elméletek által fontosnak tartott szövetségek, koalíciók, triádok működésére vonatkozó ismeretszerzést is. Differenciálhatjuk azt is, hogy egy adott konfliktus körüli viselkedésmintázat hogyan erősíti meg a kapcsolatokat, hiedelmeket a saját működési helyén A felmerülő diszfunkciók átlátása útmutató lehet továbbá a célirányos terápiás intervenció megtalálásához is, hogy a tüneteket képző, fenntartó tudatos ill. tudattalan interakciókban változást tudjunk mobilizálni, a családot hatékonyabban működő csoporttá formáljuk. A család-interjú szakszerű végzése megköveteli a v.v. neutralitásának szüntelen fenntartását. A nyílt ill. implicit ítéletkezés etikátlan és feltétlenül kerülendő.

Javasolt irodalom: Bíró S, Komlósi P: Családterápiás olvasókönyv. Családterápiás sorozat 1. Animula 2005, Gorell Barnes, G: Család, terápia, gondozás. Családterápiás sorozat 2. Animula 2005, H. Jenkins: Family Interviewing: Issues of Theory and Practice in: M. Rutter, E. Taylor, L. Hersov: Child and Adolescent Psychiatry. Modern Approaches 1994, Komlósi P: A család támogató és károsító hatásai a családtagok lelki egészségére in: Közösségi mentálhigiénie. Gondolat 1989, V. Satir: A család együttélésének művészete. Az új családműhely 1972, Vetró Á, William LI. Parry-Jones: Gyermek- és Ifjúságpszichiátria 1996

Magyarország célba ér

